

Věc C-34/24

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

18. ledna 2024

Předkládající soud:

Rechtbank Amsterdam (Nizozemsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

20. prosince 2023

Žalobkyně:

Stichting Right to Consumer Justice

Stichting App Stores Claims

Žalované:

Apple Distribution International Ltd

Apple Inc.

Předmět původního řízení

Původní řízení se týká kolektivní žaloby na náhradu škody, která byla podána proti společnostem Apple Inc. a Apple Distribution International Ltd. (dále jen „Apple a další“) pro údajné porušení hospodářské soutěže, zejména článků 101 a 102 SFEU, v jejichž důsledku měla uživatelům nizozemského Apple App Store vzniknout škoda.

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce předložená na základě článku 267 SFEU se týká výkladu a použití čl. 7 bodu 2 nařízení (ES) č. 1215/2012 (dále jen „nařízení Brusel Ia“) v rámci zástupných žalob a údajných porušení hospodářské soutěže u nákupů učiněných v nizozemském Apple App Store. Rozhodující je zejména otázka, jaký soud je pro tyto spory místně příslušný a zda

nařízení Brusel Ia umožňuje použít vnitrostátní kolizní normy nizozemského Wet afwikkeling massaschade in collectieve actie (zákon o likvidaci hromadných škod cestou zástupné žaloby, dále jen „WAMCA“), jakož i to, jaké hraniční určovatelé jsou při určení místní příslušnosti soudu relevantní.

Předběžné otázky

Otázka 1 (místo, kde došlo ke škodné události)

a. Které místo je v případě, o jaký se jedná v projednávané věci, kdy k údajnému zneužívání dominantního postavení ve smyslu článku 102 SFEU docházelo v členském státě prostřednictvím prodeje přes on-line platformu spravovanou společností Apple a určenou pro celé území členského státu, přičemž společnost Apple Ireland vystupuje jako výhradní distributor a komisionář vývojáře a ponechává si provizi z kupní ceny, nezbytné považovat za místo škodné události ve smyslu čl. 7 bodu 2 nařízení Brusel Ia? Je přitom relevantní, že online platforma je v zásadě přístupná celosvětově?

b. Je přitom relevantní, že se v projednávané věci jedná o žaloby, které podle článku 3:305a BW podala právnická osoba, jejímž účelem je na základě vlastní legitimace hájit kolektivní zájmy mnoha uživatelů, kteří mají bydliště v různých soudních obvodech (v Nizozemsku „*arrondissementen*“) na území jednoho členského státu?

c. Je-li na základě odpovědi na otázku 1a (nebo 1b) místně příslušný nejen jeden, nýbrž několik vnitrostátních soudů v dotčeném členském státě, brání pak čl. 7 bod 2 nařízení Brusel Ia použití vnitrostátního (procesního) pravidla, které umožňuje postoupení jednomu soudu v tomto členském státě?

Otázka 2 (místo, kde vznikla škoda)

a. Může v případě, o jaký se jedná v projednávané věci, kdy tvrzená škoda vznikla v důsledku nákupu aplikací a digitálních produktů v aplikacích prostřednictvím online platformy spravované společností Apple (App Store), přičemž společnost Apple Ireland vystupuje jako výhradní distributor a komisionář vývojářů a ponechává si provizi z kupní ceny (a přičemž došlo k údajnému zneužití dominantního postavení ve smyslu článku 102 SFEU, jakož i k údajnému porušení zákazu kartelových dohod ve smyslu článku 101 SFEU), a kdy nelze určit místo, kde se nákupy uskutečnily, sloužit jako hraniční kritérium pro určení místa, kde vznikla škoda ve smyslu čl. 7 bodu 2 nařízení Brusel Ia, výlučně bydliště uživatele? Nebo v této situaci existují i jiná hraniční kritéria pro určení příslušného soudu?

b. Je přitom relevantní, že se v projednávané věci jedná o žaloby, které podle článku 3:305a BW podala právnická osoba, jejímž účelem je na základě vlastní

legitimace hájit kolektivní zájmy mnoha uživatelů, kteří mají bydliště v různých soudních obvodech (v Nizozemsku „*arrondissementen*“) na území jednoho členského státu?

c. Je-li na základě odpovědi na otázku 2a (nebo 2b) místně příslušný vnitrostátní soud v dotčeném členském státě, který je příslušný pouze pro žaloby týkající se části uživatelů v tomto členském státě, zatímco pro jiné uživatele jsou místně příslušné jiné soudy v tomtéž členském státě, brání čl. 7 bod 2 nařízení Brusel Ia použití vnitrostátního (procesního) pravidla, které umožňuje postoupení věci jednomu soudu v tomto členském státě?

Uplatňovaná ustanovení unijního práva

Články 101 a 102 SFEU

Článek 7 bod 2 a články 17 a 18 nařízení Brusel Ia

Uplatňovaná ustanovení vnitrostátního práva

WAMCA

Článek 3:305a Burgerlijk Wetboek (občanský zákoník, dále jen „BW“)

Články 1 až 14, 209 a 220, čl. 1018c odst. 3, čl. 1018d odst. 1 a čl. 1018e odst. 1 až 3 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (občanský soudní řád, dále jen „Rv“)

Stručné shrnutí skutkového stavu a původního řízení

- 1 Společnost Apple vyrábí různá přenosná zařízení, mimo jiné iPhone, iPad a iPod Touch, která používají operační systém (iOS) vyvinutý a spravovaný společností Apple a předinstalovaný na jejích zařízeních. Pro tato zařízení lze v Apple App Store, on-line prodejní platformě (*storefront*) společnosti Apple, stáhnout nebo zakoupit aplikace a rovněž produkty do těchto aplikací. Jedná se o funkce, služby nebo produkty dostupné v rámci jedné aplikace. Tyto aplikace vyvíjí společnost Apple nebo třetí vývojářské společnosti. Na zařízeních od společnosti Apple lze používat převážně aplikace, které jsou k dispozici v App Store. Pro používání App Store je nezbytné vytvořit si uživatelský profil. *Storefront* obchodu App Store lze používat na základě nastavení uživatele a je vázán na zemi zvolenou v uživatelském profilu. Uživatelé, kteří ve svém profilu zvolí jako zemi Nizozemsko, jsou automaticky přesměrováni na nizozemský *storefront* obchodu App Store. Platby v App Store se uskutečňují výlučně prostřednictvím platebního systému od společnosti Apple. Třetí vývojářské společnosti mohou aplikace vyvinuté pro společnost Apple nabízet v App Store, pokud splní určité podmínky. Jsou odměňováni kupní cenou, kterou uživatelé zaplatili za používání aplikací nebo produktů v aplikacích, z níž si společnost Apple ponechává provizi.

Společnost Apple Inc. stojí v čele skupiny podniků Apple a jedná se o mateřskou společnost společnosti Apple Distribution International Ltd. usazenou ve Spojených státech amerických (dále jen „Apple Ireland“). Posledně uvedená společnost vystupuje jako zástupce a dodavatel společnosti Apple v Evropské unii a spravuje a zpracovává údaje uživatelů v Evropské unii, mimo jiné ty z uživatelského profilu.

- 2 Žalobkyně, tedy Stichting Right to Consumer Justice a Stichting App Stores Claims, jsou subjekty, jejichž účelem je mimo jiné zastupovat zájmy osob, které se staly oběťmi praktik narušujících hospodářskou soutěž. K Rechtbank Amsterdam (okresní soud v Amsterdamu, Nizozemsko) podaly kolektivní žalobu na náhradu škody z důvodu porušení hospodářské soutěže společností Apple a dalšími a domáhají se přitom nároku vůči společnostem Apple Inc. a Apple Irsko jako solidárním dlužníkům. Žalobkyně zahájily řízení na základě WAMCA. Již před schválením tohoto zákona bylo v Nizozemsku možné podat zástupnou žalobu, avšak od jeho vstupu v platnost lze podat rovněž kolektivní žalobu na náhradu škody, jejímž prostřednictvím lze efektivně a účinně rozhodnout o hromadné škodě. Subjekty, které tyto žaloby podávají, tak činí vlastním jménem, a vystupují proto jako samostatní zástupci všech osob, které mají za to, že jim byla způsobena škoda. Žalobkyně tedy nejsou zmocněnkyně nebo postupitelky poškozených osob ani nemají jejich pověření. Poškození jsou zásadně vázáni konečným rozhodnutím soudu, ledaže využijí výjimku (pravidlo *opt-out*) a mají (případně) nárok na individuální náhradu škody. Kolektivní žaloby na náhradu škody lze na základě WAMCA podat i proti zahraničním subjektům. V takovém případě musí nizozemský soud rozhodnout, zda je příslušný.

Hlavní argumenty účastnic původního řízení

- 3 Žalobkyně mají za to, že předkládající soud je příslušný podle čl. 7 bodu 2 nařízení Brusel Ia.
- 4 Podle názoru společnosti Apple a dalších nelze příslušnost předkládajícího soudu opřít o čl. 7 bod 2 nařízení Brusel Ia, protože k údajné škodné události nedošlo v Nizozemsku. Podpůrně společnost Apple a další tvrdí, že Rechtbank Amsterdam (Okresní soud v Amsterdamu) může být příslušný nanejvýš pro uživatele, kteří nakupovali v App Store s nizozemským *storefront* v Amsterdamu.

Stručné odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 5 V původním řízení je rozhodující to, zda je předkládající soud příslušný pro kolektivní žaloby na náhradu škody podle čl. 7 bodu 2 nařízení Brusel Ia.
- 6 Soudní dvůr ve svém rozsudku ze dne 15. července 2021, Volvo a další (C-30/20, EU:C:2021:604, dále jen „rozsudek Volvo a další“), uvedl, že čl. 7 bod 2 nařízení Brusel Ia přímo a bezprostředně přiznává místní příslušnost. Podle ustálené judikatury Soudního dvora lze podle čl. 7 bodu 2 tohoto nařízení určit

místní příslušnost na základě místa, kde došlo ke škodné události (dále jen „místo události“), i na základě místa, kde vznikla škoda (dále jen „místo škody“), a žalobce má tedy možnost volby.

- 7 Podle rozsudku Soudního dvora ze dne 5. července 2018, *flyLAL-Lithuanian Airlines* (C-27/17, EU:C:2018:533, dále jen „rozsudek flyLAL“), se místo události v případě zneužití dominantního postavení (článek 102 SFEU) určí na základě úkonů provedených dominantním podnikem v praxi. Jedná-li se ovšem o samostatné události, které jsou součástí společné strategie a společně přispěly ke vzniku škody, je nezbytné určit událost, která má zvláštní význam pro provádění takové strategie. Ve světle judikatury uvedené v rozsudku Soudního dvora ze dne 25. října 2011, *eDate Advertising a další* (spojené věci C-509/09 a C-161/10, EU:C:2011:685, dále jen „rozsudek eDate Advertising a další“), představuje postup společnosti Apple a dalších údajné zneužití dominantního postavení, k němuž došlo (také) v Nizozemsku, což znamená, že nizozemské soudy jsou mezinárodně příslušné. Soudní dvůr se v rozsudku *flyLAL* a v rozsudku ze dne 21. května 2015, *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2015:335, dále jen „rozsudek CDC Hydrogen Peroxide“), vyjádřil rovněž k určení místa události při zakázaném udržování cen při dalším prodeji (článek 101 SFEU). Podle těchto rozsudků určuje místo události konkrétní událost, na jejímž základě byla kartelová dohoda definitivně uzavřena, nebo byla dosažena dohoda, která je sama o sobě příčinnou událostí vedoucí ke vzniku tvrzené škody.
- 8 Z rozsudku Soudního dvora ze dne 12. září 2018, *Löber* (C-304/17, EU:C:2018:701), vyplývá, že pro určení místa škody nelze zohlednit každé místo, kde mohou být pocíťovány škodlivé následky, nýbrž se musí jednat o primární škodu, která přímo vyplývá z příčinné události, a nikoliv o následné škodlivé důsledky. Z rozsudku *flyLAL* navíc vyplývá, že, jestliže se trh ovlivněný protisoutěžním jednáním nachází v členském státě, na jehož území tvrzená škoda údajně nastala, nachází se místo, kde vznikla škoda, v tomto členském státě.
- 9 Předkládající soud zaprvé poukazuje na skutečnost, že nizozemský zákonodárce nestanovil konkrétní soud, který má být výlučně příslušný pro rozhodování o věcech zahájených na základě WAMCA, proto je otázka, který soud je na základě nařízení Brusel Ia příslušný, relevantní. Kromě toho nelze rozsudek *CDC Hydrogen Peroxide* bez dalšího použít na původní řízení, protože na rozdíl od věci, ve které byl vydán uvedený rozsudek, se v projednávané věci nejedná o spojené nároky, ale žalobkyně při obhajování kolektivních zájmů poškozených vystupují vlastním jménem.
- 10 Zadruhé má předkládající soud za to, že při určení místa události lze jednání relevantní pro zneužití dominantního postavení společnosti Apple spojit se skutečností, že App Store s nizozemským *storefront* je zaměřený speciálně na nizozemský trh a používá také nizozemštinu. Relevantními jednáními jsou podle názoru předkládajícího soudu prodeje v App Store (spravovaném společností Apple), přičemž společnost Apple Ireland vystupuje jako výhradní distributor

a komisionář a ponechává si za to provize z kupní ceny. Při použití judikatury z rozsudků flyLAL a eDate Advertising a další proto lze dospět k závěru, že zaprvé k tvrzenému porušení práva hospodářské soutěže došlo v Nizozemsku a že zadruhé jsou nizozemské soudy mezinárodně příslušné. Na rozdíl od rozsudku flyLAL ovšem chybí místo, kde dochází ke konkrétnímu jednání, protože nákupy probíhají na on-line platformě. Není proto jisté, který nizozemský soud je místně příslušný.

- 11 Zatřetí se podle názoru předkládajícího soudu místo škody nachází pro většinu uživatelů v Nizozemsku, protože tito uživatelé uskutečnili nákupy v App Store s nizozemským *storefront* a nákupy zaplatili z nizozemských bankovních účtů. Z toho vyplývá, že Nizozemsko je místem, kde došlo k primární škodě. Nevyplývá z toho ovšem, který nizozemský soud je příslušný. Z rozsudku Volvo a další lze usoudit, že místně příslušným je soud toho místa nákupu, kde je usazen poškozený. Ovšem vzhledem k tomu, že se nákupy uskutečnily z mobilních zařízení přes on-line platformu, lze přesné místo určit jen obtížně. Předkládající soud se táže, zda v tomto případě lze vycházet z místa bydliště uživatele/kupujícího. Pak by bylo jisté, že pro uživatele usazené v Amsterdamu by byl příslušný Rechtbank Amsterdam (okresní soud v Amsterdamu), přičemž by s ohledem na ustanovení čl. 7 bodu 2 nařízení Brusel Ia nebylo jasné, zda by předkládající soud byl příslušný i pro ty uživatele, kteří sice nejsou usazeni v Amsterdamu, nicméně jsou usazeni v Nizozemsku. Příslušné by tedy mohly být různé soudy z různých soudních okrsků v závislosti na bydlišti účastníka, jehož zájmy jsou zastupovány. Tím by se zvýšilo riziko, že v podobných případech budou přijata různá rozhodnutí.
- 12 Kromě toho předkládající soud zpochybňuje, zda je relevantní, že kolektivní žalobu na náhradu škody podá právnická osoba, která zastupuje kolektivní zájmy. V případě kladné odpovědi na tuto otázku je nezbytné zodpovědět otázku, zda je sídlo právnické osoby kritériem pro určení soudu příslušného pro celý členský stát, nebo zda je nezbytné vzít v úvahu jiná kritéria. Lze-li vycházet ze sídla právnické osoby, která zastupuje zájmy uživatelů, lze žalobu na náhradu škody podle článku 220 Rv účinně podat pouze u jednoho soudu.
- 13 Konečně se předkládající soud táže, zda nařízení Brusel Ia ponechává prostor pro použití vnitrostátních (v projednávané věci nizozemských) kolizních norem (zejména článku 220 Rv), ačkoliv toto nařízení má místně příslušný soud určit přímo a bezprostředně. Tato otázka byla rovněž předmětem dvou žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce, které Soudnímu dvoru předložil Gerechthshof Amsterdam (odvolací soud v Amsterdamu) dne 19. září 2023 (věci C-672/23 a C-673/23).